

Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg
Christiansborg
1240 København K

J.nr. 2024 - 567
Den 15. februar 2024

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 377 (Alm. del), som Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg har stillet til ministeren for fødevarer, landbrug og fiskeri den 19. januar 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Helene Liliendahl Brydensholt (ALT).

Spørgsmål nr. 377 (Alm. del) fra Folketingets Miljø- og Fødevareudvalg

”Vil ministeren bekræfte sin konklusion i Deadline, DR2, den 17. januar 2024, om at et forbud mod langvarig fiksering af søer vil være ekspropriation? Vil ministeren redegøre for de juridiske overvejelser og argumenter bag den konklusion og særligt begrunde, hvorfor et forbud ikke vil være erstatningsfri almen regulering?”

Svar

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har forstået spørgsmålet således, at der spørges til, om et forbud mod langvarig fiksering af søer vil kunne udgøre ekspropriation efter grundlovens § 73, stk. 1, såfremt et forbud indføres uden en udfasningsperiode for eksisterende staldanlæg.

Ministeriet kan generelt oplyse, at ejendomsretten er beskyttet af grundlovens § 73, stk. 1. Bestemmelsen har følgende ordlyd:

”Ejendomsretten er ukrænkelig. Ingen kan tilpligtes at afstå sin ejendom, uden hvor almenvellet kræver det. Det kan kun ske ifølge lov og mod fuldstændig erstatning.”

Grundlovens § 73, stk. 1, yder beskyttelse i forbindelse med visse af statsmagtens indgreb i borgernes ejendomsret. Sådanne indgreb kan tage forskellige former, men der forudsættes en offentlig indgriben (”tilpligtes at afstå”).

Det følger af grundlovens § 73, stk. 1, at to overordnede betingelser skal være opfyldt for, at der er tale om, at et indgreb udgør ekspropriation i grundlovens forstand. For det første skal indgrebet være rettet mod ”ejendom”, som er beskyttet efter grundlovens § 73. For det andet skal indgrebet være ekspropriativt (der skal være tale om ”afståelse”).

Det er almindeligt antaget, at ejendomsbegrebet skal forstås bredt, og at bestemmelsen ikke alene beskytter ejendomsret til fast ejendom eller bestemte fysiske genstande. Det omfatter alle rettigheder, der efter deres karakter skaber grundlaget for fysiske eller juridiske personers økonomiske eksistens og

virke. Det omfatter således ikke blot den egentlige ejendomsret, men også f.eks. begrænsede rettigheder (herunder brugs- og panterettigheder), fordringsrettigheder og næringsrettigheder.

For så vidt angår betingelsen om, at der skal være tale om et ekspropriativt indgreb (at der skal være tale om ”afståelse”), bemærkes det, at ikke ethvert indgreb i en rettighed, som er beskyttet af grundlovens § 73, har karakter af ekspropriation. Det er således almindeligt antaget, at lovgivningsmagten – uden at der foreligger ekspropriation – kan regulere udøvelsen af de rettigheder, der er beskyttet af grundlovens § 73, idet lovgivningsmagten bl.a. kan opstille almindelige regler om begrænsning i borgernes handlefrihed og i deres råden over, hvad de ejer.

Det er i statsretlig litteratur og praksis almindeligt antaget, at spørgsmålet om, hvorvidt et indgreb har karakter af ekspropriation, må bero på et samlet skøn over indgrebets beskaffenhed, jf. Alf Ross, Dansk Statsforfatningsret, 3. udgave ved Ole Espersen (1980), side 665 ff., Max Sørensen, Statsforfatningsret, 2. udgave ved Peter Germer (1973), side 412, Peter Germer, Statsforfatningsret, 5. udgave (2012), side 291 f., og Jens Peter Christensen m.fl., Grundloven med kommentarer, 1. udgave (2015), side 459 ff. Som momenter, der må tillægges betydning ved udøvelsen af dette skøn, kan navnlig nævnes indgrebets formål, i hvilken grad indgrebet er generelt eller konkret (herunder om det rammer mange eller få personer), indgrebets intensitet, om indgrebet angår en fremtidig eller en aktuel rettighed, og om indgrebet går ud på at overføre rettigheden fra den hidtidige ejer til en ny eller på en tilintetgørelse af denne råden.

Regeringen har den 10. januar 2024 med udspillet ”Sammen om dyrene” lanceret 23 initiativer, som dannede grundlag for Danmarks første dyrevelfærdsaftale, der blev indgået den 9. februar med en bred kreds af Folketingets partier. Regeringen foreslår blandt andet, at nye farestalde skal bygges, så fiksering af søer alene er muligt dagene lige omkring faring, mens eksisterende farestalde, der er indrettet til læn-gerevarende fiksering, udfases. Det betyder, at søernes mulighed for at bevæge sig forbedres, samtidig med at der passes bedre på pattegrisene.

Det er Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris vurdering, at et forbud uden en udfasningsperiode for eksisterende staldanlæg vil kunne rejse spørgsmål i forhold til grundlovens § 73, stk. 1, idet et sådant forbud vil kunne få betydelige økonomiske konsekvenser for visse bedrifter, som i dag har staldanlæg, der anvendes til fiksering af søer. Sådanne potentielle økonomiske konsekvenser vil imidlertid bl.a. kunne afbødes ved at indføre en udfasningsperiode for eksisterende staldanlæg.

Jacob Jensen

/

Jeanie Sølager Bigler